

Høring i Prop. 1 S (2022-2023) Statsbudsjettet 2023

Creo–forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon med over 10.500 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister, noen er utøvende musikere i et band, i et ensemble, i en kirke eller i et orkester.

Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunsthøgskoler, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er scenografer, kostymedesignere eller musikkterapeuter.

Innspill til komiteen:

Arbeidslivspolitikken er viktig for Creos medlemmer. Spesielt for alle våre selvstendig næringsdrivende medlemmer. Mange kunstnere og kulturarbeidere opplever at de ikke får arbeidsoppdrag uten å måtte ta dem i egen næring. I mange av disse situasjonene er dette snakk om «uekte» og påtvungne næringsoppdrag. Hvis man krever å være lønsmottaker/ansettes risikerer man at oppdraget gis til en annen. Konsekvensen av å være selvstendig næringsdrivende er at man mister trygderettigheter, står uten yrkesskadeforsikring og at arbeidsmiljøloven og fremforhandlede tariff- og normalavtaler ikke gjelder.

Vi er derfor svært glade for at sittende regjering vil **stramme inn på muligheten til å omgå arbeidsgiveransvaret og sikre at den som i realiteten bestemmer hvordan arbeidet skal utføres, har rettigheter og plikter som arbeidsgiver, blant annet ved å endre arbeidsmiljøloven (Hurdalserklæringen)**. Dette vil – mener vi – føre til at blant andre de som drar på turne med den kulturelle skolesekken, de som blir engasjert ved teatrene og i NRK og andre medier nå må engasjeres som arbeidstakere og ikke som oppdragstakere. Også i andre bransjer vil dette føre til en endring, med positive konsekvenser for svært mange i de forskjellige kulturbransjene.

Men; det hjelper lite å ha et lovverk hvis det ikke etterlevs. I dag opplever mange at hvis man krever å ansettes, risikerer man at oppdraget gis til en annen. Den enkelte må vurdere risikoen av å kreve en arbeidsavtale opp mot mulige svekkede forutsetninger for nye oppdrag. Vi ser også at både oppdragsgivere, og flere av våre medlemmer, feilaktig tror tilknytningsform er valgfritt, og at de står fritt til selv å vurdere hvorvidt de tar et oppdrag i næring eller ansettes, uten tanke på lovverket. Disse problemstillingene berører hele fagbevegelsen og arbeidslivet, men er nok særlig utbredt i kultursektoren der det er lett for oppdragsgivere å utnytte yrkesutøvernes lidenskap for kunsten og jobben sin. Som del av Regjeringens arbeid med å styrke arbeidsmiljølovgivningen, mener Creo det er avgjørende at myndighetene også **sikrer en etterlevelse av lovendringene**.

Men noen skal og må fremdeles være næringsdrivende. Vi var derfor svært glade for Stortingets vedtak 456 av 31. mars i år: **Stortinget ber regjeringen utrede om selvstendig næringsdrivende og frilansere skal opparbeide seg sterkere rettigheter til inntektssikring, inkludert forbedring av sykelønnsordningen og sosiale ordninger for selvstendig næringsdrivende**. Alle i Norge skal i prinsippet ha like rettigheter, men kunstnere faller ofte gjennom det sosiale sikkerhetsnettet. Kunstnere har lav gjennomsnittslønn. Midlertidige arbeidsforhold og kombinasjonen av ulike tilknytningsmodeller bidrar også til at kunstnere får mindre igjen for velferdsytelsene enn andre. Systemet er svært komplisert, og delvis basert på skjønn, noe som kan være krevende i møte med varierende kompetanse hos NAV når det gjelder disse gruppernes særskilte arbeidssituasjon. Covid-19-pandemien har fungert som forstørrelsesglass for disse problemstillingene, og har vist at i situasjoner hvor kunstnere og kulturarbeidere blir arbeidsledige har de i utgangspunktet ingen sikring.

- **Det er derfor viktig at denne utredningen ser på ett bredt spekter av forbedringer og endringer for denne gruppen, og at organisasjonene på området blir inkludert i arbeidet. En ordning tilsvarende dagpengeordningen må være en del av denne utredningen.**

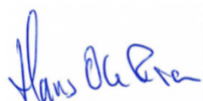
Mange kunstnere er helt eller delvis selvstendig næringsdrivende og har ikke rett til sykepenger de første 16 dagene av en sykmeldingsperiode, og får deretter ikke mer enn 80 prosent av sykepengegrunnlaget. Frivillig tilleggsforsikring er oftest for dyr for denne gruppen og forsikringsordningen legger heller ikke til rette for de med kombinerte inntekter. Hvis man både er frilanser og selvstendig næringsdrivende kan man kun tegne forsikring for næringsdelen av sitt virke, uansett hvor lav næringsinntekten er

- **Folketrygdloven må derfor endres slik at selvstendig næringsdrivende, og da også inkludert kunstnere, får rett til 100 prosent sykepengedekning fra første sykedag. En god start er å innføre 100% dekning fra 17. dag.**
- **Det bør også vurderes å endre ordningen med at tilleggsforsikringen for frilansere/næringsdrivende skal være selv bærende, og det må sikres at de med kombinerte inntekter frilansere/næringsdrivende kan tegne forsikring også for frilansdelen av sitt virke.**

En utfordring for selvstendig næringsdrivende er at alle skattefradrag fører til redusert overskudd og til dårligere økonomisk grunnlag for trygdeytelser.

- **Vi mener derfor det bør innføres minstefradrag på næringsinntekt, tilsvarende dagens minstefradrag på lønnsinntekt, og at man må arbeide for å fjerne den negative effekten som investeringer i egen næringsvirksomhet har for beregningsgrunnlaget av trygdeytelser.**

Med vennlig hilsen

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur